

In Girum Imus Nocte et Consumimur Igni

Guy Debord

1978

Bu filmde seyirci için herhangi bir tavizde bulunmayacağım. Bunun için daha sonra açıklayacağım geçerli sebeplerim var.

İlk olarak, çok iyi bilinir ki, çağımın egemen görüşlerine ya da hakim güç odaklarına şimdiye kadar asla ödün vermedim.

Dahası, önemli şeylerin hiçbiri bugüne kadar, Pericles'in çağında bile, seyirci karşısında nazik kalınarak anlatılmamıştır, ve seyircilerin ekranın donuk aksinden izledikleri, bir demokrasinin saygın yurttaşlarına sunulabilecek türden şeyler değildir.

Ama, en önemlisi, özgürlükten mahrum ve her türlü istismara müsamaha gösteren bu toplum, karşısında hoşgörölü olunabilecek herhangi bir toplumun hak ettiğinden daha azını hak ediyor. Reklamcı manipulatörler, insanların maruz kaldıkları hakaretlerin öcünü almayı akıllarına bile getirmeyeceklerinden emin oldukları için, soğukkanlı bir yüzslükle ilan ediyorlar: 'Yaşama tutkuyla bağli insanlar sinemaya gidiyor.' Fakat, bu hayat ve bu sinema aynı oranda değersiz, öyle ki, birbirlerinin yerine konması hiçbir şey değıştirmez.

Ne tam bir burjuva olabilmiş ne de artık kolay kolay işçi sınıfına dahil edilebilecek bu 'sinemaya giden' toplumun neredeyse tamamı özel; ama, gittikçe genişlemiş bir sosyal tabakadan terfi ettiriliyor. Vasıfsız işçiler tabakası, mevcut üretim sistemi için olmazsa olmaz çeşitli 'hizmet' görevlerini yerine getiren: yönetim, kontrol, bakım, araştırma, öğretim, propaganda, eğlence ve sözde eleştiri, ki bunlar ne olduklarına dair bir fikre sahip olmalarına yetiyor. Hala sinemaya giden bu topluma dahil olan gençlikse bu görevlerden herhangi biri için çıraklık dönemini yaşayan insanlardan oluşuyor.

Herhangi biri, bu tantanalı sistemin gerçekliğine ve başardıklarına bakarak, sistemin kendi ürettiği astlarının kişisel yetilerini tahmin edebilir. Onlar, her şey hakkında yanıltılmış olarak, yalanlara dayalı saçmalıklarını sayıklayıp dururlar. Kendilerini mülk sahibi olarak gören bu yoksul gündelikçiler, eğitimli olduklarını sanan aldatılmış kara cahiller ve oylarının bir işlevi olduğu sanrısını yaşayan zombilerdir.

Üretim tarzı onlara nasıl da merhametsizce davranıyor. "Artan mobiliteleriyle" ellerindeki küçük şeyleri de yitirdiler ve kimsenin istemeyeceği şeyler edindiler. Sömürünün eski biçimlerinden artakalan fakirlik ve aşağılanmayı paylaşıyorlar, üstelik bu sistemlere karşı yapılan hiçbir ayaklanmada yer almaksızın. Birçok açıdan köleleri andırıyorlar çünkü kasvetli, çirkin ve sağlıksız daracık barınaklarına sürülmüş, tatsız ve katkılı yiyeceklerle yetersiz beslenmiş, durmadan tekrarlayan hastalıkları için yerinde tedaviler alamamış, değersiz yöntemlerle daima gözlem altında tutulmuş ve efendilerinin güçlerini besleyen modern cahillik ve gösterişli batıl inançlar ortamında yaşatılmışlardır. Günümüz endüstrisinin çıkarı için mahallelerinden, yurtlarından yeni ve düşman çevrelere nakledilmişler ve buralarda kümelenmişlerdir. Onlar aptallar tarafından hazırlanmış bir taslağın parçalarından başka bir şey değillerdir.

Otobanlarda her grip salgınında ve sıcak hava dalgasında, ve organik yiyeceklerini ellerinden alanların herhangi bir hatasında ve sayısız girişimciye kâr getirecek kendilerini deney hayvanı olarak sundukları her teknik gelişmede sürüler halinde otobanlarda ölüp gidiyorlar. Yıpratıcı varoluş koşulları fiziksel, entelektüel ve psikolojik dejenerasyona yol açıyor. Emredildiği takdirde söylenen her şeyi yapmaya hevesli itaatkar çocuklar gibi; ama en önemlisi de, gerizekalı çocuklarmışcasına muamele görüyorlar. Son zamanlarda tezgahlanmış düzinelerce eril uzmanlık alanlarının hezeyan dolu saçmalıklarını kabul etmeye zorlanıyorlar, bir gün duydukları şey ertesi gün duyacaklarının belki de tam karşıtı oluyor.

Gerçekliği tarfi etmeye elverişli herhangi bir dilin kaybıyla, ki bu kayıp en ufak bir gerçek diyalogu imkansız kılıyor, birbirlerinden koparılmış, hiçliğin çarpıcı tüketimi içinde insafsız bir rekabet ve bundan doğan temelsiz ve işe yaramaz sonsuz bir kıskançlıkla birbirlerinden uzaklaşmış halde, kendi çocuklarından bile ayrı düşüyorlar. Oysa, eski çağlarda hiçbir şeye sahip olmayan insanlar için çocukları onların tek varlıkları sayılırdı. Çocuklarının kontrolü onlardan erken yaşlarda alınıyor ve artık bu çocuklar çoktan onların birer rakibi durumuna gelip ebeveynlerinin bariz hatalarını küçümseyen ve onların safdil fikirlerine önem vermeyen insanlar haline geliyor. Yavaş yavaş köklerini küçümseyerek, kendilerini büyük gösteriye ait ve kendilerine babalık etmiş hizmetlilerin bir ürünü gibi görmek yerine hüküm süren bu gösterinin doğrudan döllerı gibi hissedip bu kölelerin yalnızca birer melezi olduklarını düşünüyorlar. Eşlerin ve onların soyları arasında varolan bu temsili esrimenin gerisinde, nefretten başka bir şey yoktur.

Fakat tamamen metalaşmış bir toplumun imtiyazlı işçileri kendi geçimlerinin sorumluluğunu üstlenmek bakımından kölelerden ayrılırlar. Bu bakımdan, onlar daha çok ortaçağ köylülerine benzerler; çünkü, onlar sadece belli bir şirkete ve onun başarılı işleyişine, karşılığında hiçbir şey elde etmeksizin bağlıdırlar ve özellikle de belirli bir bölgede ikamet etmeye zorlanırlar: birbirinin aynı yerleşim birimleri, ofisler, otoyollar, tatil yerleri ve havaalanlarının değişmez çemberi.

Ama, aynı zamanda, geçim araçlarının riskliliği içindeki modern proleterlere de benzetilebilirler. Bu risklilik şartlandırıldıkları aralıksız harcama alışkanlıklarıyla ve emek araçlarının hiçbirine sahip olmadan kendilerini serbest bir pazarda kiraya çıkarmak zorunda kalmaları gerçeğiyle çatışır. Satın alabilmek için paraya ihtiyaçları vardır; çünkü, işler öyle ayarlanmıştır ki, pazarlanmamış herhangi bir ürüne ulaşmaları olanaksızdır.

Fakat, ekonomik durumları tüm faaliyetlerinin temelinde yatan paranın kısa süreliğine bile biriktirilmesine olanak vermez, bu bakımdan daha çok bir gündelikçi andırırlar, biriktirmek için yeterli miktar para kazanamadıklarından, ellerinde olanı hemen harcamak durumundalar. Ama tersi bir durumda da, er ya da geç kendilerini krediler yardımıyla harcama yaparken buluyorlar ve maaşlarından kesilen bu krediler onları borçtan kurtulmak adına daha fazla çalışmaya zorluyor. Ürünlerin dağıtımı tamamen üretimin ve devletin işbirliğiyle bağlantılı olduğundan, gıdalardaki ve yerleşim alanlarındaki hisseleri hem nitelik hem de nicelik anlamında kötüye gidiyor. Sözde özgür işçiler ve tüketiciler olarak kalsalar da, her yerdeler ve durumun düzeltilmesi adına doğru dürüst bir imkana sahip değiller.

Sosyoekonomik baskının önceki biçimleriyle bu yüksek maaşlı kölelerin koşullarını bir tutmak gibi basit bir hataya düşmeyeceğim. Çünkü, ancak sahip oldukları yanlış bilinçlilik ve pazarın sefil döküntülerini birden fazla satın alabilme güçleri gözardı edilebilirse, günümüzün diğer tüm ücretli çalışanları gibi aynı acıklı yaşamı paylaştıklarını açıkça görebilir. Aslında, bu insanların bu can sıkıcı gerçeklikten kaçabilmek adına zavallı bir umutla başvurdukları yol, dünyanın öbür ucunda yoksulluktan kırılan insanlara rağmen lüks içindeki yaşam koşullarına sahip olmaktan duydukları huzursuzluğu ağızlarında geveleyip durmaktır. Onların geçmişin makus kimseleriyle karıştırılamayacak olmalarının diğer bir nedeni de sosyal konumlarının şüphe götürmez şekilde kimi modern boyutlara sahip olmasıdır.

Tarihte ilk defa, işlerinin dışındaki her şeyi kendi başlarına yapmak zorunda olan oldukça becerikli ekonomi uzmanlarına tanık oluyoruz. Kendi arabalarını sürüyor, arabalarına benzinlerini kendileri koyuyor, kendi alışverişlerini edip sözde yemeklerini kendileri pişiriyor, süpermarketlerde ve trenlerdeki yemek vagonlarının yerini alan işletmelerde kendi servislerini kendileri yapıyorlar. Uyduruk “mesleki yeterlilikler”ini kazanmaları çok zamanlarını almayabilir; ama, para getiren işleri için ayrılmış saatlerini doldurduktan sonra diğer her işlerini gene tek başına yapmak zorundalar. Çağımız henüz ailenin, paranın, ya da iş bölümünün yerini almayı başaramadı, yine de bu insanların düpedüz yürütülen bir istismal işlemiyle neredeyse tüm pratik gerçeklikten yoksun bırakıldıkları söylenebilir. Hiçbir zaman bir varlığa sahip olamamış bu insanlar bu türden bir gerçekliği bir hiç uğruna kaybettiler.

Daha evvel hiçbir tiranlık sistemi, uşaklarını, uzmanlarını ve saray soytarılarını böylesine aşağılık bir biçimde idame ettirmemiştir ve bu basit gerçek, günümüz toplumunun benimsetmeye çalıştığı zenginlerin sahte doğasını, daha birçok açıdan bunu yapamamış olsa da, apaçık kanıtlayacak durumdadır. Hiçliğin kaynağı uğruna fazla mesai çalışan insanlardır bunlar ve bu hiçlik onları ancak kendi aksini oluşturan para sistemiyle ödüllendiriyor. Tersini kanıtlayan tüm delillere rağmen, yoksul insanlar kendilerini ilk defa ekonomik anlamda elit sınıfın bir parçası olarak hayal ediyorlar. Sadece bu sefillik çeken seyirciler değil, başka herkes onlar için çalışıyor ve onlar bu insanlardan pek azına ödeme yapıyor. Hatta perakendeciler bile kendilerini bu yoksulların denetimcisi yerine koyuyor, satın almakta yükümlü oldukları ürünleri kapışmak yolunda ne denli heves gösterdiklerinin muhasebesini yapıyorlar. Hiçbir şey ellerinde tuttuklarının değişmez değersizliklerini ve sahip oldukları az miktardaki maddi varlıklarının hatta bu varlıkların üzerindeki yasal haklarının hızlı yitimini gizleyemez. Hiçbir mirasın varisi olamadıkları gibi kendilerinden sonra gelecekler için de bırakacakları en ufak bir mirasları yoktur.

Sinema seyircisinin, içtenlikle ilgi duyulan ve büyük oranda sindirilmiş bu tatsız gerçeklerle yüzleşmeye diğer her şeyden daha fazla ihtiyacı var. Bu nedenle, inkar edilemez bir şey vardır ki, o da, onları betimleyen bir filmin, sorunların düşünüldüğü kadar hayali olmadığını ve sınıflar ve devlet ortadan kalk-

tığı takdirde belki de tamamen yok olacağını şiddetli bir şekilde ortaya koyabileceğidir. Böyle bir filmin en azından bu türden bir gücü olduğu kabul edilebilir, daha fazlası değil.

Gerçekte katlanmak zorunda bırakıldıkları her şeyi aklamak ve tükettiklerinin, soludukları havanın, barındıkları konutların durmadan artan iğretiliğini kabullenmek dışında hiçbir şey yapmayan bu toplum, kendini her meselenin erbabı sanır. Değişimden ise ancak bu değişim alışkın oldukları sinemayı etkilemeye başladığı zamanlarda dem vururlar. Bir yandan da gerçek şu ki sinema yaşam alanlarının saygı duyulagelmış tek parçasıdır. Uzun bir zamandır, belki de bu etkinlik alanında saldırgan olan tek kişi bendim. Diğer tüm film yapımcıları, hatta basın tarafından zaten popüler hale getirilmiş meseleleri yansıtmak için yeterince güncel kalanları bile, toplumun masumiyetini kabule yaşıyor. Bu kişiler, toplumun kucağında yaşayan ve en mahrem ilişkileri medyanın anahtar deliğinden izlenen film yıldızlarının rol aldığı samimiysiz serüvenleri izletmek için aynı eski sinemasal geleneği kullanmaya devam edenlerdir.

Sözünü ettiğim sinema bozulmuş bir yaşam biçiminin yine meczup bir taklidi, hiçbir şey anlatmamak üzerine büyük bir ustalıklarla tasarlanmış bir üretilimdir. Bir saatten daha fazla bir süre yansıtılan cansızlığının doğurduğu benzer bir bunaltıyı sunmak dışında bir amaç gütmmez. Bu korkak taklit, bugünün aldatici kopyası ve geleceğin hatalı tanıklığıdır. Kurgularının ve gösterişli sahnelerinin bolluğu, zamanın silip süpürdüğü gereksiz görüntüler yığımindan öte bir şey değildir. Görüntüler için duyulan saygı ne kadar çocukça! Bu moda dünyası, coşkunluk ve hayalkırıklığı arasında gidip gelen, hiçbir mutlu deneyime sahip olamadığından beğeni duygusundan yoksun kalmış ve cesaretsizlikleri yüzünden mutsuzluklarını reddeden ayaktakımı seyirciler için uygun bir dünyadır. Bu nedenledir ki, çıkarıcı saflıklarının beslediği her türden hilekarlık tarafından kandırılmaktan kurtulamıyorlar.

Gerçek böyle olmasa da, bu özel izleyici topluluğunun içinde kendi cinsinden seyircileri terbiye etmeleri için kiralanmış bazı ahmaklar var ki görüntülerle ispatlanmayan gerçekliklerin sunulduğu bir filmin dogmatik kalacağını iddia ediyorlar. 'intellectual lackeydom' daki son moda, köleliklerini 'örnek söylemler'mişçesine ifade eden her şeye gönderme yapmak yönünde. Gerçek patronlarının gülünç dogmalarına gelince, bu camia onlarla öyle özdeşleşmiş durumdaki varlıklarından bile haberdar değiller. Nelerin görüntülerle kanıtlanmaya ihtiyacı var ki? Şimdiye kadar hiçbir şey, varolan koşulları ortadan kaldıran gerçek bir etkinlik dışında herhangi bir şey tarafından kanıtlanamamıştır. O koşullar ki, mevcut üretim ilişkileri ve bu ilişkiler üzerinde yükselen uydurma bir bilincin biçimlerinden ibarettir.

Hiçbir yanlışlık iyi bir görüntünün eksikliğinden kaynaklanmamıştır. Kapitalistlerin durmaksızın ilerleyen akılcılığın bize büyüyen bir mutluluğu ve satın alma gücünün doğurduğu her türden memnuniyeti sağlayacak kadar donanımlı olduğuna inanan insanlara göre bu şahıslar geleceğin yetenekli devlet adamlarıdır. Benzer olarak, Stalinist bürokratların proleterlerin partisini oluşturduğunu düşünenler ise bu bürokratları durmaksızın çalışan parlak işçiler olarak idrak etmekte. Mevcut görüntülerin yaptığı tek şey hüküm süren yalanları desteklemektir.

Bugüne kadar, dramatize edilmiş anekdotlar sinemanın yapıtaşları olmuştur. Bunların uzun ömürlü karakterleri, artık daha geniş ve hareketli bir ortamda, çok daha dolaysızca görülen kostümler ve düzenlemeler eşliğinde oynuyor olsalar da, tiyatro ve romandan miras kalmıştır. Sinemayı bu noktaya getiren, belirli bir teknoloji den çok belirli bir toplumdur. Oysa, sinema geçmiş, tarihsel analizler, teoriler, denemeler ve anılar içerebilirdi. Şu anda benim çevirmekte olduğum filmin benzerlerine sahip olabilirdi.

Bu filmde, örneğin, hepsi de saçma ya da gereksiz olan görüntülerin oluşturduğu zeminde basitçe birkaç gerçeği ifade ediyorum. Bu film kendisini oluşturan görüntü çöplüğüyle alay ediyor. Gözlem altında tuttuğu dünyanın tersten ve bir devrin uçucu fikirlerinin takipçisi çekimi dışında bu çağdışı sanat dalının hiçbir dilini sürdürme niyetinde değilim. Elimizdeki her türlü işe yaramaz şeyden meydana gelmiş bir film yaptığım için kendimle gurur duyuyorum ve bence hayatlarının tamamı her türden gereksiz şeyin hükmü altında olan insanların bu filmde yakınacak olmaları son derece eğlenceli.

Çağının toplumunun düşmanlığını hak ettim ve zaten, böylesi bir toplumun gözlerinden okuyabileceğim herhangi bir değer belirtisi beni ancak rahatsız ederdi. Fakat, şunu farkettim ki, sinemada radikal ve örgütlü bir suçu uyandırdım. Bu nefret öyle yoğun ki, sinemadaki işlerimden diğer herhangi bir alanda olduğundan çok daha az yararlanıldı, en azından şimdiye dek. Bir film yapımcısı olarak tüm varoluşum

çoğunluğun reddettiği hipotezler toplamından ibaret. Bu nedenle, kendimi her türlü biçim kurallarının dışında tutuyorum; ama, Swift in de belirttiği gibi “ tüm eleştirilerin ilerisine düşen bir iş yaratmanın verdiği tatmin duygusu azımsanamaz”.

Bu çağın yazdıkları ve filme aldıkları baştan aşağı alçakça, öyle ki gelecekte bu çağ için en ufak bir mazeret üretebilmenin tek yolu kelimenin tam anlamıyla alternatif eksikliğinden bahsetmek ve bazı belirsiz sebepler yüzünden yapılabilecek hiçbir şeyin olmadığını iddia etmek olacak. Ne yazık ki, böylesi beceriksiz bir özür düzeyine düşürülmüş olanlar için tekbaşına benim örneğim bu özrü geçersiz kılacak. Ve gelecekteki bu sevindirici başarı ile aramızda sadece kısa bir zaman ve küçük dertler olduğu için, feragat etmemi gerektirecek bir neden göremiyorum.

Bazıları bunun için umut beslese de, uzmanlık alanları mevcut sosyal koşullar zeminini tekeline almak olan kişilerden devrimci yenilikler beklemek oldukça güç. Şurası kesin ki, böylesi yenilikler ancak evrensel düşmanlık ve eziyete maruz kalan insanlardan gelebilir, devlet fonuyla beslenenlerden değil. Dahası, bu mesele üzerindeki sessizlik tezgahına rağmen, gerçek bir karşı duruşun, kaçınmak yerine bu türden bir muhalef sergilemekle sosyal alanda prim sağlayacaklarına inanan insanlar tarafından gerçekleştirilmeyeceği ortadadır. “Proleter sınıfın muhafızları” rollerini korumak adına binlerce yıl daha işçi sorunlarını ihmal etmeye hevesli politika ve sendika görevlilerinin en iyi örneklerine çoktan tanık olduk.

Benim açımdan bakarsak, sinema için bu denli üzücü olmayı başarabildiysem eğer, bunu diğer her yerde sabıkalı oluşuma borçluyum. En başından beri kendimi bu toplumun yıkımına adadım ve her zaman buna uygun davrandım. Bu tavrı seçtiğim ilk anda neredeyse herkes bu aşağılık toplumun, anamalcı ve bürokratik biçimiyle, umut verici bir gelecek vaat ettiğine inanıyordu. Ve o andan beri, bir çok kişinin yaptığı gibi değişen zamandan etkilenip görüşlerimi değiştirmedim, değişikliğe gittiğim zamanlar yalnızca kendi bakış açımla şekillendi. Bu çağdaşlarımın benim için beslediği düşmanlığın en önemli nedenlerinden biridir.

Bu nedenle, binlerce basmakalıp filmin arasına bir yenisini daha eklemek yerine, neden bunu yapmayacağımı açıklamayı tercih ettim. Sinemanın tipik anlamda aktardığı içi boş maceraların yerini önemli bir konunun irdelenmesine bırakacağım: Kendimin irdelenmesine.

Ara sıra zor filmler çevirdiğim için- haksız yere- serzenişte bulunuluyor. Esas tam da şimdi zor bir film çeviriyorum. Tüm dokundurmaları anlayamadıklarına sinirlenenlere ya da hatta gerçekte neyi ima ettiğim konusunda hiçbir fikrinin olmadığını itiraf edenlere cevabım yalnızca şu olacaktır: bunun sorumlusu benim yöntemlerim değil, sizin kısırlığınız ve eğitimsizliğiniz ve eskimiş, ikinci el bilginin pazara çıkarıldığı okullarda zamanınızı boşa harcamış olmanızdır.

Hayat hikayem ele alındığında, klasik anlamda sinemasal bir “iş” üretmeyeceğim gün gibi ortadadır. Bence mevcut iletişim biçimi bunun böyle olduğuna herkesi ikna edecektir.

İlk olarak, benim bir tür devrim teorisyeni olduğum yönündeki efsaneyi reddetmek zorundayım. Öyle görünüyor ki çağın ufacak insanları benim şeylere teori yoluyla yaklaştığımı, bir teori kurucusu olduğuma inanıyorlar. Öyle bir teori ki, adresi bildikleri sürece öylece sığınabilecekleri entelektüel bir mimari yapı ve kusursuz bir teorik yetkinliğe- ki bu yetkinliğe kurtuluş olarak bakarlar- erişmek için gerektiğinde üzerinde birkaç sayfa düzenleme yaparak küçük değişikliklere gidebilecekleri türden bir teori.

Fakat, teoriler sadece savaş zamanlarında ölmek için kurulur. Tıpkı askeri birimler gibi, tam da şu anda cepheye gönderilmek zorundalar ve değerleri ya da eksikliklerine bakılmaksızın, sadece gerekli olduklarında ve ancak orada bulunuyorlarsa kullanılabilirler. Sürekli yenilenmek zorundadırlar; çünkü, durmadan eskirler, bu eskimeye ise kısmi başarısızlıklarından daha çok nihai zaferleri neden olur. Dahası, önemli çağlardan hiçbiri bir teori sayesinde başlamamıştır, başlangıç noktaları hep bir oyun, bir uyumsuzluk ya da bir seyahat olmuştur. Jomini’nin savaş için söylediği şey devrim için de söylenebilir: “ Kesin ya da dogmatik bir bilim olmaktan uzak, bir kaç genel ilkeye ve hatta daha çok ateşli bir piyese bağlı bir tür sanattır.”

Tutkularımız nelerdir ve bizi nelere yönlendirirler? Birçok insan çoğu zaman yeni bir başlangıç yapmak ve her şeyi değiştirmek için, yaşamlarını baştan sona köklü bir değişimden geçirmeyi tasarladıklarında bile, yerleşik rutinleri takip etmeye eğilimlidir. Yine de onlara sunulan müfredat programına

harfiyen uymak ve sonra da bu programın bir parçasına yetenekleri dahilinde karşı durabilmek arasında herhangi bir karşıtlık görmezler. Devrim hakkındaki fikirlerinden bahsedenlerin durmadan yaşam koşullarını gizlemeye çalışmalarının sebebi budur.

Böyle biri olmaktan uzak biri olarak, size yalnızca eşsiz bir çağın “şövalyeleri ve hanımefendilerinden, silahları ve aşklarından, ateşli sevişmeleri ve cesaret dolu serüvenlerinden” bahsedebilirim.

Diğerleri geçmiş gidişatlarını, kariyerlerindeki ilerlemeye, sahip olabildikleri malların çeşitliliğine ya da bazı durumlarda sosyal anlamda kabul görmüş bilimsel ya da estetik işlerinin sayısına göre değerlendirip tanımlayabilirler. Benimse, zamanın bakımsız tüneline dönüp baktığımda, görebildiğim tek şey, bu türden herhangi bir referans sistemine yabancı olduğumdan, zamanı benim için var kılan parçalar ya da bu parçaları çağrıştıran kelimeler ve yüzler oluyor. Gündüzler ve geceler, şehirler ve insanlar ve hepsinin temelinde kesintisiz bir savaş.

Yaşamımı Avrupa’daki birkaç ülkede geçirdim, ve tam anlamıyla bağımsız bir hayata başladığımda kendimi arkadaşlarım içinde en kötü şöhrete sahip biriyle bir evi paylaşırken buldum. Çağın yarısında-ydık ve ben on dokuz yaşındaydım.

Bir çok insanın başka bir yerde bolluk içinde yaşayacakken, tercih ettiği ve fakir kaldığı bir şehirde, Paris’teydim.

Şimdi o şehirden eser kalmadı. Kim anlayabilir ki bunu, o zamanki görkemini anımsayabilenler dışında? Şimdi her şeyin bu denli kasvete büründüğü mahallelerde o zamanlar duyduğumuz heyecanı ve keyfi kim bilebilir?

“Burası kadim Kral Wu’nun yaşadığı yerd. Çimenler şimdi onun kalıntıları üzerinde barış içinde büyüyor. Orada, bir zamanlar oldukça görkemli ve ürkütücü olan sarayı vardı Tsin’in. Hepsı sonsuza kadar kayboldu. Olaylar, insanlar, her şey sessizce kayıp gidiyor, Yangtze’nin döküldükleri denizde yitip giden dalgaları gibi.”

O zamanların yirmi ayrı bölgeden oluşan Paris’i hiç bir zaman tam bir uykuda olmazdı, her gece bir ayyaş bir mahalleden öbürüne sonra bir başkasına taşınıp dururdu. Şehrin sakinleri henüz şehirden sürülmemiş, başka yerlere dağılmamıştı. Bu insanlar sokaklarına defalarca barikat kurmuş ve krallarına yol vermişti. İmajlarla sürdürülen hayatlardan memnun olmayanlardı. Kendi şehirlerinde yaşarken, kimse onlara bugünün ürünleri gibi kimyasallarla bozulmuş yiyecek ya da içecekleri verecek cesareti bulamazdı.

Merkezdeki evler henüz terkedilmemiş, bu evler, başka yerlerin derme çatma çatıları altında doğmuş sinema seyircilerine pazarlanmamıştı. Anamalcı sistem bir sokağa neler yapabileceğini daha göstermemişti. Henüz, şehir planlamacıları insanları uyuyabilmek için evlerine kadar onca yol katetmek zorunda bırakmamıştı.

Devlet sistemindeki yozlaşma, gökyüzünün berraklığını çevre kirliliğinin yapay sis bulutuyla bulandırmamıştı henüz, şimdiyse bu bulut durmadan harabelerden ibaret bir dünyada şeylerin mekanik dolaşımını perdeliyor. Ağaçlar havasızlıktan ölmemiş, evrendeki artan soğuma yıldızları söndürmeye başlamamıştı daha.

Sahtekarlar her zaman olduğu gibi yine güçlüydü; ama, ekonomik gelişme onlara henüz her şeyle ilgili yalanlar uyduracakları ya da yalanlarını, üretimin gerçek içeriğini tahrif ederek onaylatacakları yolu açmamıştı. Eğer o zamanlar biri, tüm kitapların günümüzdekiler gibi asbest ve tutkaldan ibaret olarak basıldığını ya da tüm binaların yavan bir sofizmle inşa edildiğini görseydi günümüzde Donatello ya da Thucydides’i aniden gören birinin duyabileceği şaşkınlığın aynısını duyardı.

Musil’in Niteliksiz Adam kitabında şöyle yazar: “Bir adamın kalın ciltli bir kitap ortaya çıkarmak yerine kısa ve özlü bir yazı yazmaktan gurur duyabileceği bazı entelektüel uğraşlar var. Eğer, mesela, şimdiye kadar bazı gözden kaçmış şartlar altında taşların konuşabildiği farkedilebilseydi, böylesi devrim niteliğindeki bir olayın sadece birkaç sayfayla açıklanması ve tarif edilmesi mümkün olabilirdi.”. Bu nedenle ben de az sayıda sözcükle şunu ilan edebilirim: Diğerleri ne derse desin, Paris artık yaşamıyor. Paris’in yıkımı, şimdilerde tüm büyük şehirleri haritadan çıkaran ölümcül hastalığın çarpıcı örneklerinden sadece bir tanesi, bu hastalık ise toplumun maddesel çürümesinin sayısız semptomlarından yalnızca

biri. Fakat, Paris diğer tüm şehirlerdekinden çok daha fazlasını yitirmek zorunda kaldı. Gençliğimi, Paris' in etkileyici ateşiyle son kez parlattığı zamanlarda geçirmekten mutluluk duyuyorum.

O vakitler nehrin sol yakasında bir mahalle vardı ki, orada aynı ırmağa iki kez girilebileceği ve ya da ölümlü bir varlığa iki kere dokunulabileceği bilinirdi.

Basmakalıp bir inanç vardır. Buna göre insanların, en yenilikçileri bile, evrensel kabul görmüş savların, doğru ya da yanlış olmalarını önemsemeden, tümünden reddedilmesinin imkansız olduğunu düşünürler. Bu nedenle, büyük değişikliklerin sarstığı dönemlerde bile eskimiş fikirlerden azade olmakta güçlük çekerler ya da en azından birkaç tanesini devam ettirmeye eğilimlidirler.

Yalnız eklenmelidir ki, bu türden zorlukların anın önemini gizlediği bir durumla pratik anlamda yüzyüze gelinir gelinmes, bir grup insan gerçek varoluşlarını, evrensel kabullerin iradi reddine ve olası sonuçlar için beslenen genel bir kayıtsızlığa dayandırmaya başlar.

Bu mahallede toplananlar, çok önce ve açıkça bir sırrı davranışlarının temel prensibi olarak benimsemiş gibiydiler. Bu sır Rashid Ad-Din Sinan'ın ancak ölüm döşeginde destekçileri içinde en sadık olanına açıkladığı bilinen sırdı: "Doğru olan bir şey yok, hiçbir şey yasaklanamaz.". Kendilerinden olmayan çağdaşlarına itibar göstermezlerdi ve bence bunu yapmakta haklıydılar ve onları geçmişten biriyle ilişkilendirmek gerekseydi eğer, bu on yedi ulus kaçkını Arthur Cravan olurdu ya da belki de bilge eşkiya Lacenaire.

Bu ortamda, aşırılık, belirli hiçbir ülkeye bağlı olmadığını ilan etmiş, herhangi bir projeye katılmayı reddetmişti. Çoktan sendelemeye başlayan toplum, ki o bunun henüz farkında bile değildi; çünkü, eski kurallar her yerde hala saygı görmekteydi, öteden beri var olmasına rağmen hep bastırılmış kesimi için bir anlığına alan açmıştı. Bu insanlar saygıdeğer ve iflah olmaz ayaktakımı, tüm dünyayı parlaması için ateşe vermeye hazır olan insanlardı.

"488 sayılı makale. 21 yaşındaki biri artık bir yetişkindir, sivil hayatın tüm edimleri için gereken yeterliliğe erişmiştir."

"Psikolojinin, istatistiğin, şehir biliminin ve etğin unsurlarından yararlanan bir durum bilimi yaratılmalı. Bu unsurlar tamamen yeni bir amaca yönelmeli: Durumların bilinçli yaratımı."

"Ama, kimse bu filmde Sade'dan bahsetmiyor."

"Emir hüküm sürendir, yönetebilen değil."

"Gun Crazy. Hatırlasana. İşte şöyleydi. Kimse bizim için yeterince iyi değildi. Ve hala.. Vitrin camlarına çarpan dolu taneleri. Bu lanetli gezegeni unutmayacağız."

"489 sayılı makale. Kişilik bölünmesi ya da zeka geriliği gözlenen ya da sık sık öfke atakları geçiren bir yetişkin arada bundan kurtulmuş görünse bile gözetim altında tutulmalıdır."

"Bir kez daha, tüm zamansız cevaplar ve tükenen gençliğin ardından, gece iniyor, çok yukarıdan."

"Bitmemiş serüvenlerimizi yaşıyoruz, kayıp çocuklar gibi."

O zamanlar çevirdiğim ve doğal olarak en modern estetikçileri çileden çıkaran film baştan sona kadar bunun gibiydi. Bu türden anlamsız cümleler tamamen boş ve karartılmış bir ekranın içinden söyleniyordu ve arada kapkara bir ekranda uzun süreli boşluklarla kesintiye uğruyorlardı. Birileri, hiç şüphesiz, bir sonraki deneyimimle yetenek ve niyetlerimin daha olgun şekilde ilerleyeceğini düşünüyordu. Neyin deneyimi? Çoktan reddettiğim *ilerlemenin* deneyimi mi? Ben buna ancak gülerim. Gençliğinde sinemada en kabul edilemez olmaya çabalayan biri neden yaşlandığında kabul görmek istesin ki? Hep yıkım olarak kalmış bir şey gerçek bir ilerleme kabul etmez. İnsanlar ' Yaşlandıkça, değişti.' diyebilirler; ama, bunun yanında o hep aynı kaldı.

Kargaşanın bu geçici başkentinde yaşayan seçkin toplum içinde birtakım hırsızları ve bazen de birkaç katili barındırmış olmasına rağmen, yaşamımızın temel simgesi, müthiş bir üşengeçlik, devlet eliyle ifşa edilen suçlar ve saldırılar oldu. En endişe verici olanı buydu.

Şehir, ziyaretçileri tuzağa düşürmek için mümkün olan en iyi labirentti. İki üç gününü burada geçirmek için gelenler bir daha asla gitmedi, ta ki şehir varlığına son verene dek. Ama, o zamana kadar, büyük bir çoğunluk az sayıdaki son yıllarını burada geçirdi. Kimse bu birkaç sokağı ve en verimli zamanın keşfedildiği o masaları terketmedi.

Herkes, böylesine talihsiz bir meydan okumayı sürdürüyor olmaktan gurur duyuyordu ve aslında ben bu yolu seçmiş olanlardan birinin bile asla içten en ufak bir itibar kazanamadığına inanmıyorum.

Herbirimiz hergün, izinsiz bir grev boyunca bir işçi sendikasının söyleyebileceği yalanların sayısından daha çok içtik. Muhabirlerce yönlendirilen polis çeteleri her türlü bahaneyle, en çok da uyuşturdu ya da 18 yaşından küçük kızları aramak için, durmaksızın baskınlar düzenliyordu. Loş mekanlarda beraber takıldığımız genç ve gururlu kadınlar ve büyüleyici serseriler vardı. O zamanlardan çok daha sonra, ki o zamanlar yıllar geceler gibi hızla ve hiç feragatsiz geçip giderdi, İtalya'dayken mahkumların söylediği o şarkıyı duyduğumda onları hatırlamadan edemedim: " sana her şeyi sunabilecek olan o kızları bulacaksın, orada. Önce merhaba, ve sonra elleri.. Bir çan var Via Filangieri'de, ne zaman çalsa, biri mahkum edilmiş olurdu.. Gençliğin çiçekleridir, hapishanede ölen."

Tüm ideolojik aldatmacaları hor görmelerine ve onlara daha sonradan doğruyu ispatlayacak ne varsa kayıtsız kalmalarına rağmen, bu serseriler neyin gelmekte olduğunu söylemekte hiç çekinmediler. Sanatın sonunu getirdiler, bir katedralin ortasında Tanrı'nın ölmüş olduğunu ilan ettiler, Eiffel kulesini bombalamak için planlar kurdular. Bu türden küçük skandallar kendi hayatlarıyla koca bir skandal olan insanlar için keyif aldıkları bir takım gelişigüzel işlerdi. Kendilerine bazı devrimlerin neden başarısız olduklarını, proletaryanın gerçekte varolup olmadığını ve eğer böyleyse neler olabileceğini sordular.

Onların sözünü ettiğimde, onlarla eğleniyor olduğum sanılabilir; ama, böyle değil. Onların şaraplarından içtim ve onlara bağlı kaldım. O zamandan beri yaptığım herhangi bir şeyin beni herhangi bir şekilde onların o zamanlardaki halinden daha iyi kıldığına inanmıyorum.

Aalışkanlık ve yasanın bizi durmadan dağılmaya zorlayan baskın güçlerini hesaba katarsak, hiçkimse haftanın sonunda hala orada duruyor olacağından emin olamazdı. Yine de, şimdiye dek sevdiğimiz her şey orada olurdu. Zaman başka hiçbir yerde böylesi bir şiddetle yanmıyordu ve tükenmek üzereydi. Yeryüzünün sallandığını hissediyorduk.

İntihar birçoklarını alıp götürdü. Bir şarkıda da dediği gibi " İçki ve iblisti, bundan sonrasıyla ilgilenen."

Gerçek yaşam yolculuğunun ortasında, kendimizi karanlık bir melankoliyle sarılı halde bulduk, ve yitlik gençliğin kafelerinde acıklı alaylarla kendimizi anlatıyorduk.

"Bu tamamiyle talihin, gece gündüz üzerinde insanlarla birer taşıymış gibi oynadığı bir dama tahtasıydı, ileri geri hamleler, çekler, tefeler ve bir bir şahsi uğraşlarına çekilenler."

"Daha kaç asır bu kibirli sahne üzerinde rol alacak, henüz doğmamış devletler ve bilinmeyen aksanlar?"

"Nedir yazı? Tarihin muhafızı. İnsan nedir? Ölümün kölesi, geçip giden bir gezgin, yeryüzünde bir misafir.. Arkadaşlık nedir? Arkadaşların eşitliği."

"Bernard, dünyadan istediğin nedir? Dünyada seni tatmin eden bir şey var mı, görebildiğin?.. Gözden yitiyor, tıpkı bizimleyken ferahlık duyduğumuz; ama, ardında huzursuzluk bırakan bir hayalet gibi...Bernard Bernard, derdi, bu acemi gençlik sonsuza kadar sürmeyecek."

Fakat, bu huzursuz ve çıkışsız şimdiki zamanı, kendine tamamen sırt çeviren, harf harf tıpkı çıkışı imkansız bir labirent gibi kurulmuş ve bu yüzden de lanetlenmenin biçim ve içeriğini mükemmel bir şekilde birleştiren şu kadim deyim kadar hiçbir şey bu kadar iyi ifade edemezdi: *In girum imus nocte et consumimur igni*. "Gecenin içinde dönüyoruz, ateş bizi yutuyor."

"Bir kuşak gider, yenisi gelir; ama, yeryüzü sonsuza dek kalır. Güneş doğar ve güneş batır; ama, hep doğduğu yere koşar...Tüm ırmaklar denizine kavuşur; yine de, deniz taşmaz, ırmaklar geldikleri yere döner...Her şeyin bir mevsimi var ve gökkubbe altında her amaç için bir zaman. Öldürmek için bir zaman ve sağaltmak için, parçalamak için bir zaman ve kurmak için..Yıkma için bir zaman ve dikmek için; sessiz kalmak için bir zaman ve konuşmak için. Birinin bilmediği şeyi dilemektense onun arzuladığını görmek daha iyi, çünkü, ilki ruhun kibirliliği ve boşunalıdır...İnsan neden ötesindekini arar? Yeryüzünde bir gölge gibi geçip giden yaşamı boyunca onun için Tanrı nedir bilmeyen biri neden ötesindekini arar?"

"Hayır, bırak nehrin karşısına geçelim ve o ağaçların gölgesinde dinlenelim."

Tüm yaşamımız boyunca bize eşlik eden dayanıklılığı orda kazanmıştık ve bu dayanıklılık birkaçımızın dünyanın geri kalanıyla kaygısızca savaşılabilemesini sağladı. Ve özellikle de benim için, o zamanların koşulları bir cıvıllık dönemi idi. Bu dönemde sayısız insanın gaddarca muamele gördüğü, bir çok şiddetin ve sızdırmanın yaşandığı, birbirini takip eden olaylar zincirinin içinde içgüdüsel olarak kendi yolumu çizbildim ve o yıllar elimde bir bıçak tutuyormuşçasına içinden geçtiğim yıllardı.

Destegimizi hak ediyor görünen bir projeyle karşılaşmış olsaydık, belki bu denli acımasız olmazdık. Ama, böyle bir tasarı yoktu. Destekleyebileceklerimiz ancak bizim tanımlayabileceğimiz ve başlatabileceğimiz şeyler olmak zorundaydı. Bizim ötemizde saygı duyabileceğimiz hiçbir şey yoktu.

Bu şekilde düşünen ve davranan biri için, iyi bir şeyler bulan birine -bu biri verili koşullar içinde hoşgörüyü değer bile olsa- uzun süre kulak vermenin bir anlamı yoktur. Ya da takipçisi gibi görüldüğü yolun uzağına düşen birine ve hatta bazı durumlarda çabucak anlaşılamayan birine bile. Diğerleriyse, yıllar sonra, çatlak sesleri ve fahişleşmiş kalemliyle uzaktan ve astronomik gözlemlerinden gelen sakin bir güvenceyle günlük hayat devriminin savunuculuğunu yapmaya başladı. Ama, böyle bir işe kalkışan ve böylesi bir işin sonuçları olabilecek baş döndürücü yıkımlardan kaçınan biri için durum hiç de kolay değildir. Böyle bir dönüşümün uç değişimleri onları asla terketmez. Çünkü, böylesine mükemmel bir başlangıcı doğuracak bir tavırla günlerin nasıl geçirileceğini keşfetmek ve yasadışılığın ilk deneyimini sürdürmek zorundasınızdır.

İşte yangın yerini andıran bir çağ bu şekilde tutuşturuldu ve hayatta olanlarımızdan kimse bunun sonunu göremeyecek. Bağlılık artık öldü. Mütevazı ve süresiz bir çevrenin yarattığı kargaşanın en sonunda tüm dünya düzenini sarstığını görmek harika bir şey. (Oysa, bu türden yöntemlerin, tüm güçlerini kontrol altında tutabilen düzenli bir toplumda sarsabileceği hiçbir şey yoktur; bu da gösteriyor ki, toplumumuz böyle bir toplum olmaktan çok uzaktır.)

Bana dönersek, yaptığım en ufak bir şeyi asla reddetmedim, ve itiraf etmeliyim ki, şeyleri nasıl farklı bir şekilde yapabileceğimi hayal etmek konusunda tamamen yeteneksizim.

Anlaşmazlığın ilk aşamasındaki sertliğine rağmen, tarafında olduğumuz şey dengeli ve sadece savunucu bir konuma erişmek eğilimindeydi. Kendiliğinden doğan deneyimiz yeterince kendinin farkında değildi ve belli bir yerellikte sınırlandırıldığından, bizi çevreleyen dünyanın düşmanlığını yıkıma uğratabilecek önemli imkanları yoksama eğilimindeydik. Mücadelemizin bozguna uğradığını ve bazı arkadaşların sendelemeye başladığını gördüğümüzde, birkaçımız saldırıya geçmek, zamanın heyecan verici kalelerinde mevzilenmek yerine, tüm siperleri ortadan kaldırmak, büyük bir hücumu başlatmak ve sonra kazandığımız mevzide kendini bu düşman dünyanın topyekün ortadan kaldırılmasına adanmak ihtiyacı duydu. Ortadan kaldırılan dünya olabildiğince başka temeller üzerinde yeniden inşa edilmeliydi.

Bunun emsalleri yaşandı; fakat, hepsi unutulup gitti. Gidişatın nereye varacağını kestirmek ve bu gidişatın istediğimiz doğrultudan eninde sonunda sapmak zorunda bırakılacağını kesinlikle reddetmek zorundaydık. Clausewitz'in de ironik bir şekilde belirttiği gibi "Kim dehaya sahipse onu ancak o kulanabilir, bu oyunun kurallarından biridir." Ve Balthasar Gracián'ın da söylediği üzere "Fırsatlara ulaşabilmek için zamanın patikalarını aşmak zorundasınızdır."

Ama, serüvenlerimizi yaşadığımız o büyük zamanlarda her yerde karşılaştığım, muğlak günlerin içinden yeni bir yol açmış ve yanına eşlikçilerini alıp bu yolda ilerlemiş o adamı hiç unutabilir miyim? O sıralar onun bir benzeri daha yoktu. Yalnızca bir bakışıyla şehirleri ve hayatları dönüştürebileceği bile söylenirdi. Bir yıl içinde, ihtiyaçlar yüzyılında gerekli olan her şeyi keşfetmişti, kentsel mekanın derinlikleri ve esrarları onun zaferleri olmuştu.

Akımlar, içerdikleri, acınacak derecede tahrif edilmiş bilgi yığınıyla kontrolü altındakileri sersemleten ve yine kendisinin olan bu yığınla yoldan çıkmış akımlar. Bu akımların hala farkına varamadığı şey bir adama sağladıkları yolculuğun yarattığı bedeldir. Ama, fark eder mi ki? Kazazedelerin isimleri sadece su üstünde birer fermandır.

Biz dünyayı alaşağı etmenin formülünü avarelikle bulmaya çabaladık, kitaplarda değil. Günlerin içinde durmaksızın savruluyorduk, günlerin herbiri bir öncekinden farklıydı. Şaşırtıcı rastlantılar, garip engeller, gösterişli ihanetler, tehlikeli büyülenmeler.. O zamana dek kimsenin aramadığı, farklı, daha şeytani bir Kutsal Kase için başlattığımız maceranın içinde eksik olan hiçbir şey yoktu. Ve sonra talihsiz

bir günde içimizden biri deliliğin ormanlarında yitip gitti. Fakat, aslında yaşamın varolan düzeninden daha öte bir delilik yoktur.

Peki, sonunda arayışımızda hedefe varabildik mi? En azından bir anlığımıza hedefi görür gibi olduğumuza inanmak için bir neden var; çünkü, doğru yaşantının ışığında yanlış yaşantının ayırıcına varabildiğimizi ve çekiciliğin şaşılabilir gücüne sahip olduğumuzu gördük. O zamandan beri bize yaklaşanların dileği hep takipçimiz olmaktı. Yaratılan formları parçalayabilmenin gizini yeniden keşfetmiştik. Akademik kurumlardan ödüller ya da basın entelektüellerinden övgüler beklemedik. Ateşi durmadan körüklüyorduk.

Bu durumda, silinemeyecek şekilde isimlerimizi kara listeye yazdırmıştık. Mevcut koşulları yıkıma götüren “tarihsel kötülük”, kurulu memnuniyetin altını oyarak tarihe geçen “kötü taraf” tık.

Henüz yaşamaya başlamamış, kendilerini daha iyi zamanlar için saklayan ve bu nedenle de yaşlanmaktan ölesiye korkan insanların beklediği şey kalıcı bir cennet fikrinden farksız. Bunların bazıları bu cenneti genel bir devrimde, bazıları kariyerlerindeki ilerlemede arıyor. Kimileri içinse cennet her ikisinde de bulunabilir görünüyor. Her iki durum için de, temsilin tersyüz edilmiş tasvirinde, mutlu ve ebedi bir bütünlükte gözlerini diktikleri yere ulaşmak için bekliyorlar. Ama zamanla çarpışmayı seçenler biliyorlar ki silahları olan zaman aynı zamanda onların efendisidir de. Ve bundan neredeyse asla şikayet etmezler; çünkü, elinde silahı olmayanlar için zaman daha zorlu bir efendidir. Eğer bu baş aşağı duran dünyanın yanıltıcı açıklığıyla aynı hizaya düşmüyorsan, tartışmalı bir efsane, görünmez ve kötücül bir hayalet ya da makus bir Karanlıklar Prensi olarak görünürsün, hiç değilse dünyaya inançları devam edenler için, ki bu hiç de fena bir adlandırma değil, en azından mevcut sistemin parlak bilgisinin bahşedebileceği herhangi bir şeyden çok daha onurlu.

Böylelikle, bizler haksızlıklara uğramış Uyuşmazlık Prensi’nin ulakları haline geldik ve hümanizmle özdeşleşmiş olanları ümitsizliğe düşürme işini üstlendik.

Takip eden yıllarda, yirminci yüzyıl insanları kendilerini sınırsız taleplerin karanlık tezgahları içinde buldu. Sayısız telaşlı seyahatler, uzun süren sürtüşmeler, Avrupa’nın tüm limanlarında elaltından organize edilen toplantılar!

Bu şekilde, sosyal hayatın örgütlenmesindeki güvenilirliğin altını oymak adına tasarlanan bir plan ortaya çıkmıştı. Sınıflar ve uzmanlıkların, iş ve eğlencenin, metalar ve kentçiliğin, ideoloji ve devletin. Hepsinin hurdaya çıkarılması gerektiğini göstermiştik. Ve bu program hiç bir kural ve sınır barındırmayan bir otonomi dışında hiçbir şey vaad etmiyordu. Şimdilerdeyse bunların hepsi yaygın bir şekilde benimsenmiş perspektifler, insanlar her yerde onlar uğruna ya da onlara karşı mücadele etmekte. Ama, o zamanlar, bunlar muhtemelen birtakım sayıklamalar gibi görünürdü, tabii eğer modern kapitalizmin tavrı bu denli hezeyan içermeseydi.

Gerçekte, bizim eleştirilerimizden biri ya da diğerine bizden daha az ya da daha hak veren birkaç kişi vardı; ama, bu düşünceleri kolayca anlamak ve pratikte ilerletebilmek bir yana, bunların farkına tam anlamıyla varabilen hiç kimse yoktu. Bu döneme ait diğer herhangi bir devrimci uğraşın dünyanın dönüşümü üzerinde en ufak bir etkisinin olmaması bu yüzdendir.

Ajitatörlerimizin yaydığı fikirler sınıflı bir toplumun kaldıramayacağı türdendi. Sistemi servis eden entelektüeller, ki gerçek bir sapmanın içinde olan sistemin kendisinden öte onlardır, şimdi panzehirleri bulma umuduyla dikkatlice zehrin kaynağını araştırmaktalar; ama, başaramayacaklar. Kaynakları güçbela; ama, boş yere yok saymaya alışkın oldukları gibi onlara ulaşmayı denemeye de alışıklar; ama, doğruluğun gücü zamanında söylendiğinde büyüktür.

Kışkırtıcı kumpaslarımız tüm Avrupa’ya ve hatta diğer kıtalara yayılırken, birinin kolayca farkedilmeden yaşayabileceği Paris ise hala bütün yolculuklarımızın merkezi ve buluşma mekanlarımızın gözdesiydi. Fakat, Paris’in manzarası çoktan bozulmuş ve her şey gittikçe kötüleşmekte ve parçalanmaktaydı.

Hal böyle olunca, solmakta olan şehri izlerken, batan güneş ardında cılız ışık demetleri bırakıyordu ve kendimizi çok yakında yok olacak şeylerin ortasında bir daha asla geri dönmeyecek güzelliklerle sarılı halde bulduk. Yakın zamanda, bir zamanlar özgürlüğümüz olan; ama, düşmanlarımızın eline düşeceğini bildiğimiz bu şehri terketmek zorundaydık. Şimdiden kör yasalarını acımasızca uygulamaya ve her şeyi kendi imajlarına göre bir mezarlık gibi yeniden inşa etmeye başlamışlardı: “Sefalet ve keder! Paris titriyor!”

Terketmek zorundaydık; ama, tüm gücümüzle, ona el koymak adına bir girişimde bulunmuştuk; eninde sonunda onu bırakacaktık; ama, bundan önce diğer birçok şeyi geride bırakmak zorunda kalmıştık; çünkü, bizi o noktaya kadar getiren, acemi savaşımımızın ihtiyaçları tarafından açılan yolda ilerlemek istemiştik.

Amacımız tamamen, varolan dünyayı sürdürmekte ısrar edenlerle bu dünyayı reddetmekte kararlı olanlar arasında pratik ve toplumsal bir ayrışmayı kışkırtmaktır.

Diğer çağlar da kendi büyük mücadelelerine sahne olmuştur, bu mücadeleler onların tercih ettiği değil; ama, yine de insanların taraf almaya zorlandıkları savaşımardı. Bu tür mücadeleler imparatorlukları ve kültürlerini yok ederek tüm nesiller üzerinde hakimiyet kuran mücadelelerdir. Hedeflenen Troya'nın ele geçirilmesi ya da savunulmasıdır. İnsanların bir daha asla yanyana gelmemek üzere muhalif kamplara çekilmeye başladığı böylesi zamanlar arasında kesin bir benzerlik vardır.

Dünya düzenine karşı planlanan bir saldırının başlatıldığı zaman dilimleri güzeldir.

Başladığı belirsiz andan itibaren, ne olursa olsun, çok yakında hiçbir şeyin artık eskisi gibi olmayacağı bilirsiniz.

Saldırı yavaşça başlar, ivmesini kazanır, geri dönüşün imkansız olduğu o noktayı aşar ve telafisizce, belirlenen hedefe, oldukça dayanıklı ve korunaklı; ama, aynı zamanda da sarsıntıya ve bozguna yazgılı o sipere çarpar.

Bizim yaptığımız da buydu; geceden belirerek ve bir kez daha 'eski güzel ülkü' yü yükselterek zamanın top ateşi altında ilerlemek.

Bu yolda bir çoğumuz öldü ya da tutuklandı, bir çoğumuz yaralandı ve kalıcı olarak eylemden koparıldı ve hatta bazıları cesaret edemeyerek gerilerde kaldı; ama, inanıyorum ki, yıkımın özüne ulaşana dek, bir bütün olarak varlığımız çizgisinden asla sapmadı.

Birer saldırgan olduklarını ima ederek hatta belki de rahatına düşkün Norenyan tiplerin dışında tutarak bu parlak topluluğu bir çırpıda bilinçsizce harcadığım yolundaki yakınmalara asla bir anlam veremedim. Saldırının yapılacağı yeri ve zamanı belirleyenlerden olduğumu kabul ediyorum ve bu nedenle olup biten her şeyle ilgili sorumluluk bana aittir. Peki, bu eleştiriler neyi hedefliyor? Bize karşı çoktan atağa geçmiş bir düşmanla savaşmaktan sakınmamız mı gerekiyordu? Ve ben her zaman cephenin birkaç adım ilerisinde durmadım mı? Asla eyleme geçmemiş olanlar, mücadele arkadaşlarının niteliklerinin, durdurulamaz, kesin bir darbenin yapılacağı yerin ve zamanın özgürce belirlenebileceğine inanıyor olabirler. Ama, gerçekte, elinizde olanlarla hareket etmek ve ani saldırılarınızı ancak gerçekçi noktalara ve elverişli fırsatların görüldüğü anlarda gerçekleştirmek zorundasınızdır, öte türlü tek bir şey yapamadan yok olmanız işten bile değildir. Strateji uzmanı Sun Tzu'nun da uzun zaman önce farkına vardığı gibi "Manevralar özünde hem avantaj hem de risk taşır." Ve Clausewitz'in dediği gibi "Savaşta, hiçbir taraf diğer tarafın durumu hakkında kesin bir bilgiye sahip değildir. Davranış biçimini geneldeki olasılıklar belirler; her şeyin açıklığa kavuşacağı zamanı beklemek ise yanılgıdan ibarettir." Stratejist tezgahlar kurma derdinde olan ve her şeyi Akyıldız'ın gözetleme noktasından izleyen tarih seyircilerinin beslediği fantezilere rağmen, en görkemli teori bile bir olayın garantıcisi değildir. Tersine, bir teori ancak sürmekte olan bir olay tarafından doğrulanabilir. Bir sonra gelecek olanı görmek için önünüzdekileri tasfiye etmek ve risk almak zorundasınızdır.

Aynı derecede ilgisiz ama daha az kibirli diğer seyirciler, saldırının başlangıcına olmasa da sonuna tanıklık edebilmiş olanlar, bu iki evre arasındaki farklılıkları gözden kaçırarak bireysel konumlarımızdaki belli uyumsuzlukları yakalamış, ve bunu temel alarak formlarımızın artık kusursuz bir biçimde eşitlikçi olmadığı sonucuna varmıştı. Bana göre, bu inanç çok uzun zamandır üzerimize yönlendirilmiş düşman ateşiyle besleniyor. Bir mücadele sona yaklaştıkça, seyrinden öte sonuçlarının değerlendirilmesi daha önemli hale gelir. Savaşın kendileri olmadan başladığından yakınıyor gibi görünenlere bakılırsa, mücadelenin en büyük sonucu, yeniliğin çatışmalar içinde feda edilmiş olmasıdır. Bana göreyse, bu tamamen mücadelenin amacıydı.

Yeniliklerin bir zamanı vardır ve onlar için yapılacak en iyi şey onları sürdürmeye çalışmaksızın zamanlarını zenginleştirmektir. Onların ardından, hareket daha geniş bir yere taşınır. Öyle çok seçkin gruplar gördük ki, bazı yürekli atılımlarda bulunduktan sonra ellerindeki kazanımlarla övünüp sonra da

daha önce savundukları şeylere karşı cephe aldılar. Hamleleriyle ayrışma noktasına gelenlerden çekinecek hiç bir şey yoktur.

Bazı insanlar başka neler ümit etmişti, merak ediyorum. Kimisi savaşmak için ölesiye uğraşır. Oysa tarihsel bir proje neredeyse hiçbir zaman darbelerden korunabilmiş sonsuz bir gençliği yaşatabilmeye niyetlenmemiştir.

Hisli itirazlar, sözde stratejik kelime oyunları kadar faydasızdır. “Sonunda Troya topraklarında, tamamlanmamış misyonunuzla gömülü kemikleriniz yavaş yavaş eriycek.”

Savaş meydanında Prusya Kralı II. Frederick kararsız genç bir subayına çıkışır: “İt! Sonsuza kadar yaşayacağımı mı düşünüyorsun?”. Ve İlyada Destanı’nın on ikinci cildinde, Sarpedon Glaukos’a şöyle der:” Dostum, eğer bu savaştan kaçıp sonsuza dek yaşayabilseydik, yaşlanmaksızın ve ölümsüzlük içinde hayatımızı sürdürebilseydik, bir daha asla savaşmazdım. Fakat, bizi saran bin tane ölü duruyor ve kimse onlardan kaçamaz. Bu yüzden, bırak savaşmaya devam edelim.”

Sis ortadan kalktığında, birçok şeyin değiştiğini gördük. Bir çağ geçip gitmişti. Şimdi kimse silahlarımızın ne denli iyi olduğunu sormasın, çünkü onlar hüküm sürmekte olan yalanlar sisteminde yutuldu.

Bu olağanüstü dağılmanın ardından, beni fazlasıyla açık etmeye başlayan tanınmışlıktan kendimi acilen uzak tutmam gerektiğini fark ettim. Çok iyi bilinir ki, bu toplum her zaman en açık sözlü düşmanlarıyla bir tür barış anlaşması imzalama isteğindedir ve bu anlaşma toplum gösterisinde onlara da bir yer tahsis edilmek üzere yapılır. Aslında, günümüzde toplumun böylesi bir feragat zeminine kendisiyle beraber taşıyamadığı kötü ün salmış tek kişi benim.

Zorluklar o noktada da sona ermiyor. Toplumun karşı kutbunda bir otorite haline gelmenin en az onun içinde konumlanmak kadar tiksindirici olacağını düşünüyorum. Bu nedenle, her biri ötekinden daha az hiyerarşik olmasına rağmen, bu alanlardaki deneyimim ve yeteneğim ölçüsünde sorumluluğu bana sunulan birçok farklı alanda her tür yıkıcı girişimin liderliğini üstlenmeyi reddettim. Birinin tarihi başarıları imza atmasına rağmen yine de güç ve itibar bakımından büyük atılımlar yapamamasının olanaklı olduğunu göstermek istedim. (kişisel düzeyde başlangıçtan beri sahip olduğum her şey benim için her zaman yeterliydi.)

Reddettiğim bir diğer şey de, zaten yapılmış olan şeyleri yorumlayıp duran sayısız insanla binlerce ayrıntıyı tartışmaya çalışmak oldu. Ne fantezisi kurulan ortodoks bir tavır içinde ödüllendiren diplomalar ne de eninde sonunda kendiliğinden tükenecek olan çeşitli bön tutkular eşliğinde verilen yargılar ilgimi çekti. Bu insanlar zamanın asla beklemediğinden ve iyi niyetlerin hiçbir şey ifade etmediğinden habersizdiler. Üzerinde hakimiyet kurulamayacak bir geçmişten alınabilecek ya da sürdürebilecek bir şey olamazdı. Tarihsel mücadelelerimizi olabildiğince ileriye taşıyacak olan esas faaliyet, yalnızca geçmişin yargılanmasıdır ve tarihin değerlendirilmesi, bu faaliyet kendi zamanı içinde devam ettiği ölçüde geçerlidir. Herhangi sözde bir devamlılığı etkinlikler tarihimizin saptırılmasından korumak adına yaptığım şeyse tam olarak buydu. Sonuç olarak iyi işler yapmış olanlar, selefleri hakkında ileride mutlaka fark edilecek bazı yargılarda bulunabilme ehliyetine sahip olacaklardır.

İzleyicilerin sessiz kalmamı daima tercih ettiklerini bile bile, her zaman belli bir uzaklıktan müdahale edebilmenin yollarını buldum. Uzun zamandır varlığımı muğlak ve anlaşılmaz bir biçimde sürdürebilmek için uğraştım ve bu durum çok önceden başlamış stratejik deneyimlerimi daha fazla geliştirmem konusunda bana yardımcı oldu. Yetenekleri olan birinin de bir zamanlar önerdiği gibi, kimsenin uzmanı haline gelemeyeceği bir alan. İncelemelerin ortaya çıkardığı şeylerin sinemasal bir form içinde sunulması mümkün değildir, ki mevcut iletişim ağı içinde tek iyi haber budur.

Fakat, yaşanan günlerin hiçbirisi herhangi bir yüceliği barındırmadığında, tüm fikirler kaçınılmaz olarak değersiz olacaktır; kulübelerinde yetişmiş düşünürlerin metaların bölüşümünde satışa çıkardıkları işler, bunca zaman onları beslemiş yemlerin tadını daha fazla gizleyemeyecek durumdadır. İşte bu nedenledir ki, onca yılımı çok az tanıdığım bir ülkede geçirdim. Kendi zamanımızda gerçekleştirmiş olduklarımız, belli insanlardan oluşan o topluluk ve en iyiler arasında sayılan bir şehrin kentsel düzeni, bunların hepsi gençliğimin en mutlu zamanlarına sahne oldu.

Bulmanın şans olduğu barışçıl bir toplumu her yerde aradım; ama, asla bulamadım. Terörist olduğum yolundaki söylentilerin dolaştığı İtalya’da geniş ölçüde iftiralara maruz kaldım. Çeşitli ithamlara karşı

oldukça kayıtsızım, çünkü neden olduğunu bildiğim bir şekilde bulunduğum her yerde bu suçlamaları ateşlemek her zaman kaderim olmuştur. Benim için önem arzeden tek şey bu ülkede beni cezbeden ve başka hiçbir yerde bulamadığım şeylerdir.

Kendi şehrinde bir yabancı gibi duran onunla yeniden karşılaşacağız. (“Herkesin ait olduğu kendi için tek doğru olan bir şehir vardır; ama, sizin anladığınız şekliyle, ben sadece İtalya’daki dünyevi sürgününü doldurmuş biriyim.”) “Elvedalarla bezeli Arno bankları” ile yeniden karşılaşacağız.

Ve ben de, birçokları gibi, Floransa’dan kovuldum.

Her halükarda, bir çağı hep arkamızda bırakırız, Dogana Burnu’nu bir çırpıda aşar gibi.

İlk önce, size yakınlaştıkça, onun farkına varmazsınız. Sonra aynı hizaya geldiğinizde birden onu fark eder ve onun kendini ancak bu şekilde görünür kıldığını anlarsınız. Ama, biz çoktan Dogana Burnu’nun geçmiş, meçhul sulara doğru ilerlerken onu gerimizde bırakmışızdır.

“Gençken bir bilgeye gitmiştik ve öğrendiklerimiz bizim için büyük bir gurur kaynağı olmuştur. Fakat, sonunda hepsi bizi nereye getirdi? Su gibi ötelere aktık ve rüzgar gibi geçip gidiyoruz.”

Yirmi yaşınızdayken, içinde barınabileceğiniz evlerin sayısı azdır. Benim evlerimse hep birer fakiraneydi; ama, her zaman içinde rahat edebileceğiniz yerler oldu. Evime gelenler davetimi hak eden insanlardı, geri kalanlarsa kapıdan dönmek zorunda kaldı. O zamanlar evlerimiz özgürlük için yarattığımız barınaklardı.

“O zamanların gülyüzlü dostları nereye gitti?” Bu insanlar öldüler; bir diğeri ise deliliğin demir kapısının sonsuza kadar kapandığı o ana kadar hızlıca yaşadı.

Geçen zamanın bende uyandırdıkları her zaman için canlı duygular oldu ve bu duygular, baş döndürücü yüksekliklerin ya da bir suyun bazılarını cezbetmesi gibi büyüledi beni. Bu bakımdan, güven duygusunun sona ermekte ve toplumsal anlamda buyrulmuş her şeyin çözünmekte olduğuna tanık olan çağımı hep çok sevdim. Bu öyle bir memnuniyet ki, böylesini bana en büyük sanatsal pratik bile sunamazdı.

Yaptıklarımıza gelince, bunların güncel sonuçları ne şekilde değerlendirilebilir ki? Bugün üzerinden geçip gittiğimiz toprak parçası savaş tarafından harap edilmiştir ve toplum kendi aleyhine, kendi imkanlarının tam karşısında savaşım vermektedir. Çatışmanın kaçınılmaz bir bedeli ise her şeyin çirkinleştiriliyor olması. Eğer bir şekilde kazanacak olsaydık, bunun nedeni sadece düşmanın tekrarlanan hataları olurdu.

Hakkında bir sürü temelsiz açıklamanın yapıldığı bu savaşta en başat mesele bunun artık tutuculuk ve değişim arasında süren bir savaş değil, mümkün olan dönüşümler üzerinden verilen bir mücadele olmasıdır. Biz, herkesten daha çok, değişmekte olan bir devrin değişen insanlarıydık. Toplumu elinde tutanlar, bulundukları konumu sürdürebilmek adına, bizimkilere karşıt bir değişim için direnmek zorunda kaldılar. Her şeyi yeni baştan kurmak istiyorduk, onların da istediği buydu; ama, bizimkiyle tamamen zıt doğrultuda. Ortaya çıkardıkları ise bize ait olan projenin son derece olumsuz bir uygulaması oldu. Engin yaratılarının onları getirdiği tek yer bugünkü yozlaşmadır. Diyalektik için besledikleri nefret onları bu lağım çukuruna sürüklemiştir.

Bu birbirine düşman perspektiflerin arasında kurulu aldatıcı iletişimi yıkmak zorundaydık (ve bunu sağlayabilecek güçte silahlarımız vardı.). Ve artık, gerçekler onların adına konuşacaktı. Öyle de oldu.

Yeni acıların önceki zevklerle perdelendiği ve üzerinde insanların korkudan titrediği bu çorak yer artık başa çıkılmaz hale geldi. Gecenin içinde dönüyorlar ve ateş onları yutuyor. Alarmlarıyla uyanıyor ve yaşamlarını el yordamıyla arıyorlar. Ve hayatı kamulaştıranları bekleyen son, benliklerinin yitimi oluyor.

Medeniyet ateş içinde, her şey alabora olmuş ve yavaş yavaş batmakta. Ne görkemli bir mahvoluş!

Ve bu korkunç yıkımın ortasında, gerekli olduğuna inandığım ve başka bir şey için didinmek yerine tüm enerjimi uğruna sarfettiğim bu enkazda benim durduğum yer neresi?

Bir T’ang dönemi şairine ait olan “Bir Yol Arkadaşı İçin Veda” sözünü kendi tarihim üzerinde uylayabilir miydim?

“Atımdan inerken, veda etmeden evvel ona son kez birlikte şarap içmeyi önerdim ve yolculuğunun amacını sordum. Bana, dünyevi işlerde başarı sağlayamadım, bu nedenle huzur aramaya güneydeki dağlara dönüyorum, yanıtını verdi.”

Ama, hayır, benim için ve beni bekleyen bir huzur olmadığını açıkça görebiliyorum, çünkü, en başta, kimse dünyevi işlerde başarılı olamadığını söyleyerek beni onurlandırmayacaktır. Ama, neyse ki, bu tür işlerde başarılı olduğumu iddia edecek birileri de yok. Bu nedenle, kabul edilmelidir ki, Guy Debord ve onun ölçüsüz savları için ne başarı ne de başarısızlık vardır.

Marx Ruge’a şu satırları yazarken, şafak çoktan sökmüştü ve yorucu günün sonuna gelmiş-tik: “Şimdi’nin üzerine çok fazla kafa yorduğumu iddia edemezsin. Yine de, bugünden ümidimi yitirmemişsem eğer, tek sebebi onun çaresizliğinin içimi umutla doldurmasıdır.”

Bir çağın tarihin dondurucu sularında yapacağı yolculuğa hazırlanması, güzel ve üzücü örneklerini verdiğim bu tutkuların sönmesine asla neden olmadı.

Zorbalığın üzerinde yükselen nihai fikirlerin gösterisi devam ettiği sürece, benim için herhangi bir geri dönüş ya da uzlaşma noktası yok.

ne fikirleri kabul etmem ne de durulmam mümkündür.

Posia

Guy Debord
In Girum Imus Nocte et Consumimur Igni
1978

07.06.2022 tarihinde şuradan alındı: [bopsecrets.org/turkish](https://tr.anarchistlibraries.net/library/guy-debord-in-girum-imus-nocte-et-consumimur-igni)
<https://tr.anarchistlibraries.net/library/guy-debord-in-girum-imus-nocte-et-consumimur-igni>
Çeviri: M.

İngilizce Aslı: In girum imus nocte et consumimur igni

edu.wll.im